ופטור · דשומר שכר פטור בחונסין כדכתיב ביה "ומת או נשבר או נשבה אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם" (שמות כב): **יביא עדודה** · נבילה: **לב"ד** · לשומה כמה היא שוה והכי משמע קרא יביאהו עד "יביא העדודה כדכתיב (ברא"ש מס) "בנקר יאכל עד" דהיינו שלא כדמתרגמינן עדלה, מפי תורה אור מורי: **מאי נאו בכא קמיפלגי** · דבחונסין הא ודאי לא פליג אבא שאול למימר דאפי' נטרפה בחונס יהא חייב דאין שומר שכר חייב בחונסין אלא **שלא** אם נטרפה בפשיעה שיהא בר השלומין יביא עדודה ויוסיף מביתו **על הדמים** שהיא שוה בשעת מיתה **דאי משום דמים דהשתא** לא אינטריך דהשתא אי אית ליה נבילות אחרייתא יהיב ליה, כל שכן הא, אלא לפתח נבילה אתא ות"ק דלא מפיק ליה להך דרשה שבר פתח נבילה דמזיק הוי, הלכך לא מצי לאוקמי לקרא להך דרשה **דאי משום דמים דהשתא** לא אינטריך דהא תניא יביא לרבות שוה בסף: **בעורם נבילה** · להביאה ממקום שמתה שם למקום שהיתה שם אבא שאול סבר על המזיק הוא: **ופטרינן** · בניחותא: **כסף יביב לבעליו ומתם** · משמע שלף המת יביב לבעליו: **ואגודה** · שפת הכור: **בדנפשיה קא טרפ** · וריוח דנפשיה קא עביד דשייס ליה לניזק בדמי יתירי ולמה לי קרא דומתם: **כשורא** · קורה: **בדברא** · בשדה ואע"ג שמחוסר הבאה לעיר כמלך בזון: **אמר שמואל** · מנהג דיינין הוא שאין שמין לא לגנב ולא לגזלן שאם גנב וגזל בהמה או כלים ונפחתו אלו אין שמין הנבילה והשברים לבעלים שיחזיר גנב הפחת אלא ישלם בהמה וכלים מטולים והשברים שלו: **אלא לגזקין** · שמין כדכתיב "ומת יהיה לו": **ואני אומר אף לשואל ואבא מודה לי** · רב: **אף לשואל שמין** · ואגזקין קאי: **אי דאמר אף לשואל אין שמין** · והא "אף" לגנב וגזלן קאי: **מדאמרי ליה רב כהנא ורב אסי** · בבבא מציעא בפ' השואל (דף לו): **שליא שיצתה כו'** · דקי"ל המפלת שליא יושבת עליה ימי טומאה וימי טהרה שאין שליא בלא ולד אלא שנימות בתוכה: **מונין לה מן הראשון** · דמיום ראשון ממתה ואפי' הואי לידה יבישתה: **לאומרא** · דטמטמאין טהרות שנגעה בראשון משעת יציאת שליא: **דקא מטהרת לה מראשון** · שאתה סופרת י"ד של נקבה עם יום הראשון ודמים שהראתה ביום ט"ו טהורין דהיינו קולא דאי הויא מינא משני לא חיילא ימי טהרה עד למחר: **מושמש** · לטמא טהרות שנגע בראשון: **מימנא לא ממנינא** · שבועיים דנקבה אלא משני: **מאי קמ"ל** · עולא דאמר מושמש: **דאין מקלפת שליא בלא ולד** · ומש"ה מושמש שמא רוב מיחוי הולד יצא בחותמו מקלפת ומכי נפק רוב הוי ליה כילוד כדאמרינן במסכת נדה (דף כח·) יצא מחוסך לו מסורים עד שיצא רובו, ומימנא ודאי לא מציא מראשון דשמא לא נפק רובא עד שני דאי יש מקלפת שליא בלא ולד לא הוה חיישינן לטמא טהרות, דכולי האי לא חיישינן דנימא תרי חומרי דלמא נפקא ולד נפקא: **שליא** · בהמה: **שילפא מקלפה** · קודם שחיטת הבהמה: **אסורה** · כולה ואע"פ שאין בה ולד: **כ"ג סימן ולד בשעה וסימן ולד בבהמה** · כלומר מפני שהשליא סימן ולד בין בשעה בין בבהמה שאין שליא בלא ולד אלא שנימות וחיישינן שמא בחותמו מקלפת שילא קודם שחיטה היה רובו של עובר וקיימא לן יצא רובו ה"ז כילוד ואינו ניתר בשחיטת האם: **בסימן** · ולד בשעה [כך] סימן ולד בבהמה · וא"ת ואמאי תולה בהמה בשעה ומתני' לא מיירי אלא בבהמה ויש לומר משום דבשעה פטוט לו יותר מבבהמה דהרי שהוא סימן ולד בשעה ולא בבהמה כדתנן בהלוקח (נכורות דף יט:) סימן ולד בבהמה שליא ובשעה שפיר ושליא:

יביא עדים שנטרפה באונס ופטור שאול אומר יביא עדודה לב"ד מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר פחת נבילה דניזק הוי ומר סבר דמזיק הוי, לא, דב"ע דניזק, והכא בטורה נבילה קמיפלגי והתניא אחרים אומרים "מניין שעל בעל הבור להעלות שור מבורו ת"ל כסף ישיב לבעליו והמת" אמר ליה אביי לרבא האי טורח נבילה ה"ד אילימא דבבירא שויא זוזא ואגודא שויא ארבע, כי טרח, בדנפשיה טרח? א"ל לא צריכא דבבירא שויא זוזא ואגודא נמי שויא זוזא, ומי איכא כה"ג? אין דהא אמרי אינשי "כשורא במתא בזוזא, כשורא בדברא בזוזא" *אמר שמואל "אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לגזקין, ואני אומר אף לשואל ואבא מודה לי איבעיא להו ה"ק אף לשואל שמין ואבא מודה לי או דלמא ה"ק ואני אומר אף לשואל אין שמין ואבא מודה לי? ת"ש *דההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה תברה, אתא לקמיה דרב, א"ל זיל שלים ליה נרגא מעליא, שמע מינה אין שמין אבבבה מדאמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: דינא הכי? *ושתיק שמע מינה שמין, איתמר אמר עולא א"ר אלעזר *שמין לגנב ולגזלן רב פפי אמר אין שמין, והלכתא אין שמין לא לגנב ולא לגזלן דאבל לשואל שמין כדרב כהנא ורב אסי ואמר עולא א"ר אלעזר "שליא שיצתה מקצתה ביום ראשון ומקצתה ביום שני מונין לה מן הראשון א"ל רבא מה דעתך לחומרא, חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מטהרת לה מראשון אלא אמר רבא לחוש חששת מימנא לא ממניא אלא לשני, מאי כומ"ל דאין מקצת שליא בלא ולד תנינא *שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה סימן ולד באשה סימן ולד בבהמה אי ממתני' הוה אמינא דיש דאין מקלפת שליא בלא ולד · ואע"פ לר"א דאמר חוששין משום דאין מקלפת שליא בלא ולד אבל אם היה מקלפת שליא בלא ולד לא היתה חוששת ה"ד לי בריה"ר אפי' בחד ספיקא מטהרי"ר ולי בריה"ר אפי' בספק ספיקא נמי טמא דהא תנן (מהרות פ"ו מ"ד) כל ספיקות שאתה יכול להרבות בריה"ר אפי' ספק ספיקא טמא וא"ל דשמעתין אייתי לענין לאוסרה לבעלה:

שליא שיצאה מקצתה אסורה באכילה · פי' אסורה אפי' מה שבפנים דשמא באותו מקלפת שיצא ראשו של ולד והוי כולו כילוד ולא קיימן ביה כל בבהמה תאכלו דאם יש מקלפת שליא בלא ולד היה לנו להתיר מטעם ס"ס תימה דסוגיא דהכא מוכח דסרי ר' אלעזר בשליא שיצאה מקצתה אי הוי ס"ס באכילה ובסוף בהמה המקשה (מוגין עז:) משמע דאפילו בס"ס אסר רבי אלעזר דעל הך משנה דשליא שיצאה מקצתה קאמר ר' אלעזר לא שנו אלא בשאינו קשורה בולד אבל קשורה בולד אין חוששין לולד אחר ובשאין קשורה ע"כ לא הוי אלא ס"ס כדקתני בברייתא דקתני התם שמא נימוח שפיר של שליא כו' וא"כ בשאין קשורה תשתרי דשמא אין שם ולד אחר ואפי' יש שם ולד אחר שמא לא יצא רובו וא"ל בריתא דקתני התם שמא כו' מיירי בשליא של אחר הולד ור' אלעזר אייתי בשליא שקודם הולד דודאי יש שם ולד אחר כשאין קשורה בה כדאמרינן בהמפלת (נדה דף כו:) דלא אמרינן תולין את השליא בולד אלא בשליא הבאה אחר הולד ועוד א"ל דהתם אסרי בס"ס גזירה מקלפת אטו כולה כדאמרינן בשמעתין בהמה ומתני' לא מיירי אלא בבהמה ויש לומר משום דבהמה פטוט לו יותר מבבהמה דהרי שהוא סימן ולד בשעה ולא בבהמה כדתנן בהלוקח (נכורות דף יט:) סימן ולד בבהמה שליא ובשעה שפיר ושליא:

בשאלתות דרב אחאי* גרי' אמר שמואל אמר לי אבא ולא כפ"ה דפירש דמנהג דיינין כך הוא:

אין שמין לא לגנב ולא לגזלן · פ"ה אין שמין הנבילה והשברים לבעלים שיחזיר הגנב הפחת אלא ישלם בהמה שלימה וכלים מטולים והשברים שלו ואע"ג דקיימא לן יביב לרבות שוה בסף ואפי' סובין לגנב וגזלן שאני משום דכתיב אשר גזל כעין שגזל הלכך צריך להחזיר הגזילה לו דמיה ולא סובין וכן משמע בירושלמי מכין שאין שמין לא לגנב ולא לגזלן א"ר אבא בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתיס עד כדון גניבה גזילה מכין א"ר אבא בר ממל והביב הגזלה אשר גזל כאשר גזל והיינו טעמא דגנב וגזלן קנו מיד כשהוציאו מרשות בעלים אבל מזיק לא נחייב אלא כמו שהזיק וה"ט דמ"ד אף לשואל כיון דחייב בחונסין נמצא שקנאו משעה שהוציא מיד הבעלים והדמים הוא דנתחייב כמו גנב וגזלן*:

דקא מטהרת לה מראשון · פירוש שפופרת י"ד של נקבה מראשון והדמים שהראתה בט"ו יהיו טהורין וא"ה ואמאי לא יהיו טהורים דלמא ביום ראשון יצא ראשו או רובו ואפי' לא יצא דלמא הוא זכר וי"ל דלא מצי למיסרי מספק ספיקא דהוו תרי קולי דשתרי אהדדי שאם תראה יום מ"ל תשתרי נמי מספק ספיקא דשמא לא יצא רובו ביום ראשון ואפי' יצא רוב דלמא נקבה היא והשתא בתחילה התרנו משום דשמא זכר השתא נתירנו משום שמא נקבה הרי ממה נפשך נעשה איסור וכה"ג תנן בהמפלת (נדה כט·) תשב לזכר ולנקבה ולנדה אע"ג דכל איסור באפי נפשיה הוי הוי שפק ספיקא: **תולין** · דמיום ראשון ממתה ואפי' הואי לידה יבישתה: **לאומרא** · דטמטמאין טהרות שנגעה בראשון משעת יציאת שליא: **דקא מטהרת לה מראשון** · שאתה סופרת י"ד של נקבה עם יום הראשון ודמים שהראתה ביום ט"ו טהורין דהיינו קולא דאי הויא מינא משני לא חיילא ימי טהרה עד למחר: **מושמש** · לטמא טהרות שנגע בראשון: **מימנא לא ממנינא** · שבועיים דנקבה אלא משני: **מאי קמ"ל** · עולא דאמר מושמש: **דאין מקלפת שליא בלא ולד** · ומש"ה מושמש שמא רוב מיחוי הולד יצא בחותמו מקלפת ומכי נפק רוב הוי ליה כילוד כדאמרינן במסכת נדה (דף כח·) יצא מחוסך לו מסורים עד שיצא רובו, ומימנא ודאי לא מציא מראשון דשמא לא נפק רובא עד שני דאי יש מקלפת שליא בלא ולד לא הוה חיישינן לטמא טהרות, דכולי האי לא חיישינן דנימא תרי חומרי דלמא נפקא ולד נפקא: **שליא** · בהמה: **שילפא מקלפה** · קודם שחיטת הבהמה: **אסורה** · כולה ואע"פ שאין בה ולד: **כ"ג סימן ולד בשעה וסימן ולד בבהמה** · כלומר מפני שהשליא סימן ולד בין בשעה בין בבהמה שאין שליא בלא ולד אלא שנימות וחיישינן שמא בחותמו מקלפת שילא קודם שחיטה היה רובו של עובר וקיימא לן יצא רובו ה"ז כילוד ואינו ניתר בשחיטת האם: **בסימן** · ולד בשעה [כך] סימן ולד בבהמה · וא"ת ואמאי תולה בהמה בשעה ומתני' לא מיירי אלא בבהמה ויש לומר משום דבשעה פטוט לו יותר מבבהמה דהרי שהוא סימן ולד בשעה ולא בבהמה כדתנן בהלוקח (נכורות דף יט:) סימן ולד בבהמה שליא ובשעה שפיר ושליא:

גזירה

*גרס הרא"ש: והלכתא אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לשואל · כיון שהזכיר שמועות דעולא משלימם. אמר עולא אמר ר' אלעזר שליא שיצאת מקצתה ביום ראשון ומקצתה ביום שני מונין לה מן הראשון פי' ז' ימי טומאה לזכר ומן היום הראשון ואשר עליה האי חומרא קולא הוא דקא חשבת [לה] ליולדת מיום ראשון והיא לא ילדה אלא בשני ותטהרנה בה' שהוא ז' ליום ב' ועדיין ממאה היא היום בולד. ופריק רבא לחוש לטומאה חששת אבל לטמאת ז' לזכר וי"ד לנקבה משני מונין. ומה בא עולא להודיענו דאין מקצת שליא בלא ולד תנינא בפ' בהמה שהיא מקשה לילד שליא שיצאת מקצתה אסורה

מסורת הש"ס

צח א מיי' פ"ז מהל' מקי ממון הל' יב סמג עשין סח טור ש"ע ח"מ סימן תנ סעיף ג:

[פי' לאמר סי' קיא]

צט ב מיי' פ"א מהל' גניבה הל' מו ועיין בהשגות וכמ"מ סמג עשין עא טור ש"ע ח"מ סי' שמד סעיף ה:

ק ג מיי' פ"ב מהלכות גזילה ואבידה הלכה טו סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' שסב סעיף יג:

קא ד מיי' פ"א מהל' שלנה ופקדון הלכה ג סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שדמ סעיף ב:

קב ה ו מיי' פ"י מהל' מלוה ולוה הלכה טו סמג לאוין קיא ועשין רמג טור ש"ע י"ד סי' קלד סעיף ו:

קג ז מיי' פ"ט מהלכות מלוה ולוה הלכה ה מהלכות סנהדרין הל' א' מ"מ יג סמג לאוין קנו:

[עוי' תוס' ב"מ לז: ד"ה זיל שלים]

רבינו חננאל

יביאהו עד יביא עדים שנטרפה באונס ופטור אבא שאול אומר יביאהו עד יביא עדודה לבית דין פי' יביא הנבילה בב"ד לשומה לניזק בתשלומין ש"ם דכל מה שפחתה הנבלה בין מיתה לתשלומין על המזיק. וח"ק חולק ואמר פחת הנבילה לניזק ונדחה חאי סברא ואוקמוה כולי עלמא פחת נבילה דניזק הוי ובמורה נבילה פליגי. ת"ק סבר מורה נבילה דניזק ואבא שאול סבר על המזיק להיטרה ולהביאו. והתניא אחרים אומרים מניין שעל בעל הבור להעלות שור מבורו ר' וקיימא הא דאחרים כאבא שאול. ואוקימנא דבבירא שויא זוזא [ואגודא נמי שויא זוזא] וכדאמרי אינשי כשורא במתא בזוזא ובדברא בזוזא. אמר [שמואל] אין שמין לא לגנב כו' פי' כגון שגנב ראובן משמעון כלי או גזל ושברו או בעלי חיים ומתו או נשברו אין שמין השבר ומסלא לו הדמים שהיה שוה מקודם שבירתו אלא משלם לו כלי. כעין הכלי שגנב או גזל וכן בהמה והשבורה נופלו הגנב או הגזלן ואוקימנא כי הא דנרסי' בפרק השואל פרה מחבירו דההוא דשאיל נרגא מחבריה תבריה אתא לקמיה דרב אמר ליה שלים ליה נרגא מעליא אמר ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושתיק ש"מ שמין.